

TAŞIMALI İLKÖĞRETİM UYGULAMASI VE SORUNLARI :
“SİNCAN İLÇESİ ÖRNEĞİ”*
THE PRACTICE AND PROBLEMS OF TRANSPORTED ELEMENTARY
EDUCATION :
“THE CASE OF SİNCAN”

Meliha KARAKÜTÜK

Eğitim Uzmanı

*İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma
Genel Müdürlüğü*

Özet

Taşımali ilköğretim, ilköğretim çağındaki çocuklar ile birleştirilmiş sınıflar programı uygulayan öğrencileri ve az nüfuslu dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkez olarak seçilen ilköğretim kurumlarına gününbirlik taşınıp eğitim-öğretiminin sağlanması için yapılan uygulamadır.

Bu araştırma ile Ankara İli Sincan İlçesi'nde uygulanmakta olan taşımali ilköğretim uygulamasını ve sorunlarını ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmıştır.

Sincan İlçesi örnek olayında taşımali ilköğretim durumu ve karşılaşılan sorunlarla ilgili sonuçları kısaca şöyledir: Öğle yemeği verilmemesi, yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerinin alınmaması, okulda bir rehber öğretmenin olmaması, yöre halkının taşıma araçlarına binmesi, yolların bozuk olması, çocukların ayakta gidip gelmesi, uygulama kapsamına alınan köy ilkokullarının ders araç-gereçlerinin merkez okula devredilmemesi olarak belirlenmiştir.

Taşımali ilköğretim ile eğitimin maliyetinin azaldığı saptanmıştır. Örneğin, 1994-1995 öğretim yılında yaklaşık 146.415.000.000 TL tasarruf edilmiştir.

Sincan İlçesi örnek olayında yönetici, öğretmen ve veli görüşlerinden bu araştırma ile elde edilen sonuçların çözümlenmesi ve taşımali ilköğretimin daha başarılı olarak sürdürülebilmesi için şunların yapılmasında yarar görülmektedir:

Taşımali ilköğretim uygulamasına geçilmeden önce bölgenin toplumsal, nüfus, ekonomik, ulaşım, coğrafi ve eğitim durumunu saptamaya yönelik araştırmalar yapılmalıdır. Devletçe öğle yemeği verilmeli, köy yolları onarılmalı, yaz-kış taşımaya elverişli durumda bulundurulmalı, okulda bir rehber öğretmen görevlendirilmeli, öğretmen eksiği önceden tamamlanmalı, laboratuvar, kütüphane, derslik, onarım vb. yetersizlikleri giderilmeli, uygulamaya başlanılmadan önce okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin görüşleri alınmalı, araçlara halkın binmesi önlenmelidir. Çocukların ayakta gidip gelmemesi için yeterli büyüklükte araç görevlendirilmeli, öğrencilerin başında bir öğretmen bulunmalıdır.

Koşulları uygun olmayan yörelerde ve merkez okullarda bu uygulamaya başlanılmamalı, taşımali ilköğretim uygulaması devam etmelidir.

Taşımali ilköğretim uygulamalarının Türkiye genelinde başarıyla sürdürülebilmesi için Kaymakam, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticileri, muhtarlar, okul yöneticileri, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşleri alınmalı, uygulamanın maliyet/yararını ortaya koymaya, eğitimi yaygınlaştırmaya yönelik diğer çözümlere göre daha ucuza gelip gelmediği araştırılmalıdır.

Anahtar Sözcük: Taşımali İlköğretim.

Abstract

This research was planned to introduce the application of Transported Elementary Education in Sincan, Ankara, to determine the problems concerned and to develop and offer solutions. In this research done according to Descriptive Method, three kinds of questionnaires were prepared to give to managers, teachers and parents in Sincan, Ankara.

The questionnaires were given to 11 managers, 18 teachers, and 39 parents. Since the data collected are at classification evaluation level, to obtain syntheses, frequency and per cent techniques were used in order to check the differences between group opinions in common subjects. The chi-square technique could have been

* Meliha Karakütük, (1996), "Taşımali İlköğretim ve Sorunları: Sincan İlçesi Örneği", Danışman: Doç.Dr.L.İşıl Ünal, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, VII+113. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

applied to one article only. Legal foundations and data collected concerning the cost of transported elementary school education were evaluated according the research purposes.

The legal foundations of transported elementary education are the Elementary School Education Code, the Education Code, the necessary articles of the Basic National Education Code and the Transported Elementary Education Regulation which came into force in 1995.

After Transported Elementary Education was put into use, the cost of education decreased. For example, while in the 1994-1995 Education and Training year the sum set aside by the government was 334.060.000.000 TL to carry 74.981 students, with the application of Transported elementary Education 146.415.000.000 TL was saved.

The most important problems concerning transported elementary education are as follows.

1. No mess hall where students can eat meals is available.
2. No questions were asked to the school management and no recommendations were taken from them.
3. No central school is available.
4. The sum met by the government is not enough,
5. The roads leading to the Central School are in poor condition.

The following could be recommended for Transported Elementary School Education to be more successful.

1. Lunch must be supplied to the students by the government.
2. Before application the ideas of the school management, teachers and parents must be taken into consideration.
3. A guide teacher is necessary at each school.
4. The central school must be repaired and there must be adequate teachers to work at the school.
5. Roads leading to the school must be mended, people other than students must be prevented from riding the school buses and buses must be in good condition.

Problem

Taşımali ilköğretim, ilköğretim çağındaki çocuklar ile birleştirilmiş sınıflar programı uygulayan öğrencileri ve az nüfuslu dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkez olarak seçilen ilköğretim kurumlarına gününbirlik taşınıp eğitim-öğretimlerinin sağlanması için yapılan uygulamadır. Türkiye’de eğitimin yaygınlaştırılmasının gerekliliği, yerleşim birimlerinin dağınık olması, iç göçlerin yoğun olması, eğitimin niteliğinin yükseltilmesinin gerekliliği, maliyetlerin azaltılmasını sağlama, fırsat eşitliğinin sağlanmasının gerekliliği, taşımali eğitimi gerekli kılan nedenlerdir.

Taşımali ilköğretim uygulamasına başlanılmadan önce, şu ön hazırlık çalışmalarının yapılması gerekmektedir:

1. Öğretim haritasının hazırlanması: Öğretim haritası, ele alınan yörenin nüfus, ekonomik, toplumsal, ulaşım ve eğitsel yönden ayrıntılı olarak çözümlenmesini, böylece okul açma, yatılılık, taşımali eğitim ya da uzaktan eğitim çözümlerinden uygun olanının belirlenmesini sağlar.

2. Eğitime ilişkin düzgüler (normlar) ve ölçünlerin (standartların) belirlenmesi.

3. Okulun öğrenci alacağı çevre ve eğitim bölgesinin belirlenmesi.

Milli Eğitim Bakanlığı’nca ilkokullarda birleştirilmiş sınıf uygulamasının en az düzeye indirilmesi, fırsat eşitliğinin sağlanması ve eğitimde niteliğin artırılması amacıyla, 1989-1990 öğretim yılının ikinci yarısından sonra Kırklareli ve Kocaeli illerinde pilot denemesi yapılmış olan taşımali ilköğretim uygulaması, 1990-

1991 öğretim yılında Antalya, Balıkesir, Gaziantep, Kırklareli, Kocaeli, Konya ve Van illerinde başlatılmıştır (Akyol, 1990: 55). 1995-1996 öğretim yılında taşımali ilköğretim uygulamasının 62 ilde yaygınlaştırıldığı bu illerdeki az sayıda öğrencisi bulunan 5.944 köy ilkokulundan toplam 95.554 öğrencinin 2.182 merkeze gününbirlik taşındığı gözlenmektedir. Taşımali ilköğretim uygulamasında bir öğrencinin yıllık maliyetinin dokuz milyon TL., taşımali ilköğretim uygulamasının ülke genelindeki yıllık maliyetinin ise sekiz yüz on milyar TL. olduğu belirtilmiştir (Tayan, 1996: 51).

Taşımali eğitime ilişkin kurallar, ölçünler, ilkeler belirlenmeden, araştırma yapılmadan doğrudan uygulamaya geçilmiştir. “Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki öğrencilerin seçilen merkezlerdeki ilköğretim kurumlarına gününbirlik taşınarak eğitim-öğretim verilmesini sağlamak” amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü’nce ancak 24.6.1994 tarihinde hazırlanan 5959 sayılı Taşımali İlköğretim Yönergesi uygulamaya konulmuştur.

Taşımali eğitim ile ilgili olarak Savaş Büyükkaragöz ve Hasan Şahin’in (1995: 38-50) 1992 yılında yaptıkları, örneklemini Konya İli’ndeki 205 öğretmen, 118 yönetici ve 207 velinin oluşturduğu tarama modelindeki araştırmanın konusu “Taşımali İlköğretim Uygulamaları”dır. Araştırmanın amacı, “Konya İli’nde, taşımali ilköğretim uygulaması çalışmalarının durumu, nitelikleri ve sorunlarını saptamak ve çözümler getirmek”tir.

Türkiye’de taşınmalı ilköğretim uygulamasına devam edilmesine karşın, bu konuda yalnız Konya İli’nde yapılmış bir çalışma dışında bilimsel araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu, konunun henüz yeterince incelenmediği anlamını taşımaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Ankara İli Sincan İlçesi’nde uygulanmakta olan taşınmalı ilköğretim uygulamasını ve sorunlarını ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Bu amaçla, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Taşınmalı ilköğretimin yasal dayanakları nelerdir?
2. Taşınmalı ilköğretime geçilmesi hangi ölçütlere göre saptanmaktadır?
3. Sincan İlçesi örnek olayında taşınmalı ilköğretimin durumu ve karşılaşılan sorunlar nelerdir?

a. Taşınmalı ilköğretime geçilmeden önce hangi çalışmalar yapılmıştır?

b. Yönetici, öğretmen ve velilere göre taşınmalı ilköğretimde durum ve karşılaşılan sorunlar nelerdir?

c. Yönetici, öğretmen ve velilere göre taşınmalı ilköğretim uygulamasının daha başarılı olması için yönetici, öğretmen ve velilerin önerileri nelerdir?

4. Taşınmalı ilköğretimin maliyeti nedir ve hesaplanmasında kullanılan ölçütler nelerdir?

Önem

Eğitime ilişkin verilecek kararlar ve alınacak önlemler, bu kararların uygulanacağı yer ve koşulların önceden incelenmesini ve çözümlenmesini gerektirir. Eğitimin yaygınlaştırılmasında ve yurttaşların eğitim isteminin karşılanmasında okul açmak, yatılılık ve pansiyon hizmetleri sunmak, taşınmalı eğitim uygulamak gibi çözümleri uygularken bu çözümlerden hangisinin uygulandığında hedeflere daha iyi ulaşılabileceğinin değerlendirilmesi zorunludur. Türkiye’de de eğitimin yaygınlaştırılması için bu çözümler uygulanmaktadır. Taşınmalı ilköğretim uygulaması ise ilkeler, ölçütleri belirlenmeden 1990-1991 öğretim yılında başlatılmıştır. Bu araştırma bulgularının taşınmalı ilköğretimin sorunları konusunun tartışılarak, taşınmalı ilköğretimin yaygınlaştırılmasına katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Yöntem

Bu başlık altında araştırmanın modeli, veriler ve toplanması, verilerin istatistiksel çözümlenmesi konuları ele alınmıştır.

Araştırma Modeli

Araştırma, taşınmalı ilköğretime ilişkin yasal dayanakları ile maliyetlerini belirlemede kullanılan ölçütlerin alanyazın taraması yoluyla; taşınmalı

ilköğretimde karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerilerinin anket yoluyla saptanmasına yöneldiği için tarama modelindedir. Araştırmanın durum saptama, karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerilerinin saptanmasını gerektiren alt amaçlarının gereği olarak, Ankara İli’ne bağlı bir ilçede örnek olay çalışması yapılması planlanmıştır. Örnek olay incelemesinin yapılacağı ilçenin seçilmesi için, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü Taşınmalı Eğitim Şube Müdürlüğü’nden Ankara İli’nde taşınmalı ilköğretimin uygulandığı ilçelerin listesi edinilmiştir. Böylece, Akyurt, Ayaş, Çamlıdere, Çubuk, Etimesgut, Evren, Gölbaşı, Gündül, Kalecik, Kızılcahamam, Nallıhan, Polatlı, Sincan ve Şereflikoçhisar ilçelerinde taşınmalı ilköğretim uygulaması yapıldığı saptanmıştır.

Araştırmacının daha ekonomik ve kolaylıkla ulaşabileceği Sincan İlçesi, örnek olay çalışması için seçilmiştir. Buna göre; Çoğlu Vural Baylan İlköğretim Okulu’na Akçaören, Anayurt, Gökler, İlkyakut, İncirlik, Mülk, Tatlar, Yeniköy; Tuna Üçer İlköğretim Okulu’na Çiçektepe, Esenler, Esenkent, Polatlar, Yenipeçenek, Saraycık köylerinden öğrenci taşındığı saptanmıştır.

Veriler ve Toplanması

Araştırmanın taşınmalı ilköğretimin yasal dayanakları ile maliyetleri konusundaki alt amaçlarına ilişkin alanyazın taranarak, gerekli veriler derlenmiş, iki anket taslağı hazırlanmıştır. Bu iki anket taslağının kapsam geçerliği, on kişilik bir uzman kümesinin görüşlerine dayanarak saptanmıştır. Hazırlanan bu iki anketin daha önce belirlenen Ankara İli Akyurt İlçesi’nde taşınmalı ilköğretimin uygulandığı okulda ön uygulaması yapılmıştır. Ön uygulama sonunda öğretmen ve yöneticiler için tek olarak hazırlanan anket iki ayrı anket olarak yeniden düzenlenmiştir.

Taşınmalı ilköğretimde durum, karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerilerinin saptanması için Sincan İlçesi’nde taşınmalı ilköğretimin uygulandığı ilköğretim okullarında, yönetici, öğretmen ve velilere uygulanan, ortak ve farklı soruları içeren üç ayrı anketle görüşleri alınmıştır.

Sincan İlçesi’nde anket dolduranlardan beşi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nde yönetici, altısı okul yöneticisi, on yedisi öğretmen ve otuz dokuzu velidir. Velilerin üçü muhtar, on ikisi çiftçi, dördü serbest meslek sahibi, üçü imam, ikisi ev kadını, biri emekli işçi ve biri çoban; yalnız üçü kadındır.

Verilerin İstatistiksel Çözülmesi

Sincan İlçesi’ndeki taşınmalı ilköğretim uygulamasına ilişkin hazırlanan anketlerin yöneticiler, öğretmenler ve velilere uygulanmasından elde edilen verilerden yöneticilerin taşınmalı ilköğretim durumuna ilişkin görüşleriyle ilgili sayısal bilgiler çizelgeleştirilmiş, taşınan öğrenci sayıları ve taşıma araçlarının hatlarına göre haritaları çizilmiştir. Yönetici anketinin bunun dışındaki soruları ile öğretmen ve veli anketlerinin

sorularına ilişkin veriler kodlanarak, bilgisayarda SPSS paket programı ile frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Yönetici, öğretmen ve velilerden anketler ile toplanan veriler sınıflama ölçeğinde olduğundan, çözümlemede frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Anketlerde yer alan maddelerin büyük bölümünde kaynak kişilerden birden fazla seçenek tercih etmeleri istenmiştir. Bu tip maddelerden yönetici, öğretmen ve veli için ortak olanların değerlendirilmesinde çapraz tablolardan yararlanılmış ve görüşlerin birlikte değerlendirilmesi sağlanmıştır. Ankette yer alan maddelerin çok az bir bölümünde kaynak kişilerden yalnız bir seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Bu tipteki ortak maddelerde grupların görüşleri arasında fark olup olmadığı kay-kare testi ile test edilmeye çalışılmıştır. Ancak, kay-kare tekniğinin uygulanabilmesi için beklenen değeri beşten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının % 20'sini aşmaması gerekmektedir. Bu koşulun sağlandığı bir madde için test yapılmış ($\alpha=.05$), diğerleri için yalnız çapraz tablolar üzerinden yüzde kullanılarak değerlendirilmiştir.

Taşımali ilköğretimin yasal dayanakları ve maliyetine ilişkin alanyazından derlenen veriler de araştırma amaçları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Sonuçlar

Bu çalışmada, araştırma amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şöyledir:

Taşımali İlköğretimin Yasal Dayanakları

Anayasanın tüm vatandaşların eğitim hakkına sahip olduğu ve ilköğretimin tüm vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğunu belirttiği 42. maddesi ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun "Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde; köyler gruplandırılarak, merkezde durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplandırılması mümkün olmayan yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları veya gezici okullar açılabilir" hükmünü içeren 9. maddesi ile 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılmasına ilişkin hükümler ve 1995 yılında uygulamaya konulan ve taşımali ilköğretim uygulamasının çerçevesini belirleyen Millî Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönergesi bu uygulamanın yasal dayanaklarıdır. Ayrıca X. ve XI. Millî Eğitim Şurası'nda taşımali ilköğretime ilişkin öneriler de bu bağlamda değerlendirilebilir.

Taşımali İlköğretime Geçilmesinde Başvurulan Ölçütler

Taşımali İlköğretim Yönergesi gereğince, taşımali ilköğretim uygulamasına geçilmeden önce yapılacak planlamada şu ölçütler dikkate alınmalıdır:

1. Yerleşim biriminde okul bulunması,

2. Öğrenci mevcudunun 20'den az olması,
3. Geçici binada eğitim ve öğretim yapmak,
4. Birden fazla yerleşim biriminde bulunan öğrencileri aynı güzergâh üzerinde tek araçla taşımak.
5. Merkez olarak seçilen okulun en az sekiz dersliğinin bulunması,
6. Merkez okula öğrencisi taşıyacak yerleşim birimleri en az 2 km, en çok 30 km uzaklıkta bulunmalıdır.

Sincan İlçesi Örnek Olayında Taşımali İlköğretimin Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar

Sincan İlçesi örnek olayında taşımali ilköğretimin durumu ve karşılaşılan sorunlarla ilgili sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

1. Uygulama, Çoğlu Vural Baylan ve Tuna Üçer İlköğretim okullarında yapılmakta, Çoğlu Vural Baylan İlköğretim Okulu'na 7 köyden 140 öğrenci, Tuna Üçer İlköğretim Okulu'na 6 köyden 63 öğrenci taşınmaktadır.
2. Yönetici, öğretmen ve velilerin çoğunluğu taşımali ilköğretimin sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılmasında etkili olduğu görüşündedirler.
3. Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, genelde, kızlar ve yoksul aile çocukları eğitim olanağına kavuşmuşlardır.
4. Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, öğrencilerin başarı düzeyleri yükselmiş, daha nitelikli öğretmenlere, yeterli sayıda dersliğe, işliğe, laboratuvara ve eğitim alanına kavuşmuşlardır.
5. Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, öğrenci sayısı artmış, birleştirilmiş sınıf sayısı azalmıştır ve taşıma ücreti devletçe karşılanmaktadır.
6. Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve hayırsever vatandaşların katkıları ile öğle yemeği öğrencilerin % 40'ına ücretsiz, diğerlerine ise düşük bir ücret karşılığı verilmektedir.
7. Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, taşımali ilköğretim uygulaması ile eğitimin maliyeti azalmıştır.
8. Yöre halkının servis araçlarına binmeleri, çocukların ayakta gidip gelmesine neden olmakta, yine yolların bozuk olması taşıma işini aksatmaktadır.

Taşımali İlköğretime Geçilmeden Önce Yapılan Çalışmalar

1. Taşımali ilköğretime İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün emri ile başlanmıştır.
2. Merkez okulun tespitinde, bölgenin nüfus ve eğitim durumunun öncelikle incelendiği, bunun yanında coğrafi ve ulaşım durumuna da bakıldığı belirtilmiştir.
3. Merkez okulun derslik, laboratuvar, eğitim araç-gereçlerinin envanterinin çıkarıldığı, maliyetinin incelendiği ve var olan öğretmen sayısının yeterli olup olmadığı belirlenmiştir.

Yönetici, Öğretmen ve Velilerden Derlenen Verilere Dayalı Olarak Taşınalı İlköğretimde Durum ve Karşılaşılan Sorunlar

Yönetici, öğretmen ve velilere göre, taşınalı ilköğretim uygulamasının daha başarılı olması için:

1. Devletçe okulda öğle yemeği verilmesi,
2. Taşınalı ilköğretim konusunda okul yönetiminin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerinin alınması,
3. Taşınalı ilköğretimle gelen öğrencilerin okula uyumu konusunda okulda bir rehber öğretmen görevlendirilmesi,
4. Yöre halkının taşıma araçlarına binmemesinin sağlanması,
5. Yolların onarılması, çocukların ayakta gidip gelmemesi için yeterli büyüklükte araç verilmesi,
6. Taşınalı ilköğretim kapsamına alınan köy ilkokullarının ders araç-gereçlerinin merkez okula devredilmesi gerekmektedir.

Taşınalı İlköğretimin Maliyeti ve Hesaplanmasında Kullanılan Ölçütler

Taşınalı ilköğretimin maliyetinin hesaplanmasında belli bir ölçüt olmadığı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nce, taşımayı yapacak firma veya kişilerle dönem başında bir anlaşma (ihale) yapıldığı ve taşıma işinin buna göre yapıldığı gözlenmiştir.

Taşınalı ilköğretim ile eğitimin maliyetinin azaldığı saptanmıştır. Örneğin, 1994-1995 öğretim yılında 57 ilin 493 ilçesinde 1.630 merkez okula 74.981 öğrencinin taşınması için devletçe 334.060.000.000 TL ödenek ayrılmış, taşınalı ilköğretim uygulaması ile yaklaşık 146.415.000.000 TL tasarruf edilmiştir. Sincan İlçesi'nde 1995-1996 öğretim yılında 203 öğrencinin taşınmasında 1.855.000.000 TL, bir öğrenciye bir öğretim yılında ortalama 9.137.931 TL taşıma ücreti ödenmiştir.

Taşınalı İlköğretim Uygulamasına İlişkin Öneriler

Sincan İlçesi örnek olayında yönetici, öğretmen ve veli görüşlerinden bu araştırma ile elde edilen sonuçların çözümlenmesi ve taşınalı ilköğretimin daha başarılı olarak sürdürülebilmesi için şunların yapılmasında yarar görülmektedir:

1. Taşınalı ilköğretim uygulamasına geçilmeden önce bölgenin toplumsal, nüfus, ekonomik, ulaşım, coğrafi ve eğitim durumunu saptamaya yönelik araştırmalar yapılmalı, taşınalı ilköğretim için en uygun merkez okul bu araştırma sonuçları ile saptanmalıdır.
2. Taşınalı ilköğretimin uygulanacağı merkez okulda yemekhane olmalıdır.
3. Merkez okula öğrenci taşınan yerleşim birimlerinin yolları onarılmalı, yaz-kış taşımaya elverişli durumda bulundurulmalıdır.

4. Taşınalı ilköğretimle gelen öğrencilerin okula uyumu konusunda, okulda bir rehber öğretmen görevlendirilmelidir.

5. Taşınalı ilköğretimin uygulandığı merkez okulda öğrencilere devletçe öğle yemeği verilmelidir.

6. Taşınalı ilköğretimin uygulanacağı merkez okulun öğretmen eksikliği önceden tamamlanmalı, laboratuvar, kütüphane, derslik, onarım vb. yetersizlikleri giderilmeli, merkez okula bilgisayar, daktilo gibi araçlar alınmalıdır.

7. Taşınalı ilköğretim uygulaması ile ilgili olarak okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin görüşleri alınmalıdır.

8. Öğrencileri taşıyan araçlara halkın binmesi önlenmelidir.

9. Taşınalı ilköğretim için devletçe daha çok ödenek ayrılmalıdır.

10. Çocukların ayakta gidip gelmemesi için yeterli büyüklükte araç görevlendirilmelidir.

11. Öğle tatilinde öğrencilerin başında bir öğretmen bulunmalıdır.

12. Merkez okula öğrencisi taşınan köylerdeki okulların araç-gereçleri merkez okula devredilmelidir.

13. Koşulları uygun olmayan yörelerde ve merkez okullarda bu uygulamaya başlanılmamalıdır.

14. Taşınalı ilköğretim uygulaması devam etmelidir.

Yeni Araştırmalara İlişkin Öneriler

Taşınalı ilköğretim uygulamalarının Türkiye genelinde başarıyla sürdürülebilmesi için aşağıda belirtilen konularda araştırmaların yapılması yararlı görülmektedir.

1. Taşınalı ilköğretim uygulaması yapılan yörelerde, uygulamanın başarı ile sürdürülebilmesi için ilgili yöneticiler (Kaymakam, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticileri, muhtarlar) okul yöneticileri, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerinin alındığı, benzeri araştırmalar yapılmalıdır. Saptanan sorunların çözülmesi yapılan araştırmalara dayandırılmalıdır.

2. Taşınalı ilköğretimin Türkiye düzeyinde ve bu uygulamanın yapıldığı her yörede maliyetini ve maliyet/yararını ortaya koymaya, eğitimi yaygınlaştırmaya yönelik diğer çözümlere göre daha ucuza gelip gelmediği araştırılmalıdır.

Kaynakça

- Akyol, Avni. (1990) *1991 Yılı Bütçe Raporu*. Ankara: MEB.
- Balcı, Ali. (1995) *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara.
- Başaran, İbrahim Ethem. (1974). "Türkiye'nin Zorunlu Öğrenim Sorunları ve Çözüm Yolları", Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
-(1982) *Temeleğitim ve Yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, No: 111.

- Büyükkaragöz Savaş ve Hasan Şahin. (1995) "Taşımali İlköğretim Uygulamaları", *Eğitim ve Bilim*. Cilt: 19, Sayı: 96, Ankara: TED.
- Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE). *Nüfus ve Milli Eğitim İstatistikleri*.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). *Kalkınma Planları*.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu (5.1.1961 tarih, 222 SK), *Resmi Gazete*. Sayı: 10705. 12.1.1961.
- Karakütük, Kasım. (1994) "Eğitim Planlamasında Öğretim Haritası Yönteminin Rolü, Önemi ve Türkiye'de Uygulanması", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, Niyazi. *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Dördüncü Baskı. Ankara: 1984.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). *Tebliğler Dergisi*. Sayı: 1788. 6.6.1974.
-(1981) *X. Milli Eğitim Şûrası: 23-26.6.1981* Ankara.
-XI. Milli Eğitim Şûrası, *Tebliğler Dergisi*, Sayı: 2100.23.11.1981.
-(1994) *Milli Eğitim Bakanlığı 1994 Yılı İş Takvimi*. Ankara.
-(1994) *Taşımali İlköğretim Yönergesi* (24.6.1994 tarih, 5959 SY), Ankara.
-(1994) *Milli Eğitim ile İlgili Bilgiler*, Ankara.
-(1995) *Taşımali İlköğretim Rehberi*, Ankara.
-(1996) *Milli Eğitim ile İlgili Bilgiler*, Ankara.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (14.6.1973 tarih, 1739 SK) *Resmi Gazete*. Sayı: 14574, 24.6.1973.
- Resmi Gazete*. Sayı: 18265 (Mükerrer). 28.12.1983
- Tayan, Turhan. (1996) *1996 Yılı Bütçe Raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.